

Poskytované náhrady škody z titulu odškodnění pracovního úrazu v rámci odpovědnosti zaměstnavatele za škodu

Poškozenému zaměstnanci náleží z titulu odškodnění pracovního úrazu v rámci odpovědnosti zaměstnavatele za škodu náhrady uvedené v § 369 odst. 1 zákoníku práce. Jedná se o:

- **náhradu za ztrátu na výdělku**

- náhradu za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti

Ztráta na výdělku po dobu pracovní neschopnosti náleží zaměstnanci ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem před vznikem škody způsobené pracovním úrazem a plnou výší náhrady mzdy (platu) od zaměstnavatele nebo plnou výší nemocenského po celou dobu pracovní neschopnosti, která byla v příčinné souvislosti s pracovním úrazem. Příčinná souvislost musí vyplývat z okolností pracovního úrazu, které zjišťuje zaměstnavatel při vzniku pracovního úrazu.

- náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti

Ztráta na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity přísluší zaměstnanci ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem před vznikem škody a výdělkem dosahovaným po pracovním úrazu s připočtením případného invalidního důchodu pobíraného z téhož důvodu.

- **náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění**

Náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění se poskytuje zaměstnanci jednorázově.

Účelem náhrady škody spočívající **v bolestném** je prostřednictvím peněžitých prostředků vyvážit, případně zmírnit, bolest utrpěnou v souvislosti se škodou na zdraví a s její následnou léčbou. Poskytuje se za útrapy způsobené poškozením zdraví, léčením, odstraňováním následků, rehabilitací a za celkové fyzické a psychické utrpení. Bolestné je možné hodnotit v okamžiku ustálení bolesti, což je okamžik, kdy lze předpokládat, že již nebude docházet k dalšímu zhoršování zdravotního stavu a zásahům do zdravotního stavu poškozeného. Okamžik ustálení bolesti má význam pro vydání lékařského posudku o ohodnocení bolestného ošetřujícím lékařem, a zároveň je počátkem běhu promlčecí lhůty.

U **ztížení společenského uplatnění** se odškodňuje škoda na zdraví, která je trvalého rázu a má prokazatelný nepříznivý vliv na uplatnění zaměstnance ve společnosti a v životě vůbec, zejména má vliv na uspokojování jeho životních a společenských potřeb včetně výkonu dosavadního povolání nebo přípravy na povolání, dalšího vzdělávání a možnosti jeho uplatnění v životě rodinném, politickém, kulturním a sportovním. V souvislosti s vlivem poškození zdraví na výkon zaměstnání se v rámci náhrady za ztížení společenského uplatnění odškodňuje omezení možnosti seberealizace a společenského uplatnění v návaznosti na výkon povolání bez přímé souvislosti s výší výdělku, neboť odškodnění tu přichází v úvahu, i kdyby ke snížení výdělku nedošlo. Hodnotit ztížení společenského uplatnění může ošetřující lékař až v okamžiku,

kdy lze považovat zdravotní stav poškozeného zaměstnance za ustálený, což je zpravidla jeden rok poté, kdy došlo ke škodné události.

- **náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením**

Do této kategorie spadají například náklady na úhradu regulačních poplatků, náklady na léky nehrazené nebo jen částečně hrazené zdravotní pojišťovnou, náklady za zdravotnické prostředky a dietní stravování, náklady na cesty rodinných příslušníků při návštěvách ošetřovaného, náklady na ošetřovatele a další. Jde o úhradu výdajů, které uplatní následně poté ten, kdo je vynaložil. Základním předpokladem pro jejich poskytnutí je účelné vynaložení, tj. aby směřovaly ke zlepšení zdravotního stavu, rekonvalescenci apod.

- **náhradu za věcnou škodu**

Věcná škoda je definována velmi široce, když zahrnuje veškerou škodu, kterou nelze podřadit pod některý z jiných dílčích nároků poškozeného zaměstnance. Ačkoli se definice věcné škody podle zákoníku práce liší od definice škody na věci podle občanského zákoníku, dospěl Ústavní soud ČR k závěru, že není důvod, aby tyto dva stejné instituty byly posuzovány odlišně. Jedná se tedy jednak o škodu na věcech, která vznikne poškozenému zaměstnanci v souvislosti se škodou na zdraví, zejména škoda na obuvi, oděvu, zavazadlech, vozidle, mobilním telefonu a dalších věcech, které byly v příčinné souvislosti s pracovním úrazem zničeny nebo poškozeny. Při určování konkrétní výše škody se přitom vychází z obecné ceny věci v době poškození s přihlédnutím k běžnému opotřebení. Dále se jedná i o náklady na vynaložené služby, které si před úrazem zaměstnanec obstarával sám, jako např. nákupy, vaření, úklid domácnosti, vymalování bytu, mytí oken. Lze sem zařadit i nutné stavební úpravy v bytě, např. rozšíření dveří, aby jimi mohl projet invalidní vozík.

V případě, že **zaměstnanec** následkem úrazem nebo nemocí z povolání **zemře**, je zaměstnavatel podle § 375 odst. 1 zákoníku práce povinen v rámci své odpovědnosti poskytnout:

- **náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením**

Účelně vynaložené náklady spojené s léčením jsou kompenzovány stejně jako náklady spojené s léčením u přeživšího zaměstnance, přičemž nárok na jejich náhradu má ten, kdo je vynaložil za života poškozeného zaměstnance.

- **náhradu přiměřených nákladů spojených s pohřbem**

Přiměřené náklady spojené s pohřbem zahrnují výdaje účtované za pohřeb, hřbitovní poplatky, výdaje na zřízení či úpravu pomníku nebo desky, cestovní výlohy včetně jedné třetiny výdajů na smuteční ošacení osobám blízkým. Tento výčet výdajů je taxativní a stejně jako u náhrady účelně vynaložených nákladů spojených s léčením jsou hrazeny tomu, kdo je vynaložil.

- **náhradu nákladů na výživu pozůstalých**

Náhrada nákladů na výživu pozůstalých se poskytuje těm osobám, kterým zemřelý zaměstnanec výživu poskytoval nebo byl povinen poskytovat, nejpozději však do konce kalendářního měsíce, kdy by zemřelý zaměstnanec dosáhl 65 let věku. Oprávněnými osobami mohou být děti, rodiče, sourozenci a další osoby. Tato náhrada činí 50 % průměrného výdělku zaměstnance zjištěného před jeho

smrtí, pokud výživu poskytoval nebo poskytovat měl pouze jedné osobě, 80 % průměrného výdělku pak v případech, že ji zemřelý zaměstnanec poskytoval nebo poskytovat měl více osobám. Od této částky se potom odečítá částka odpovídající přiznanému sirotčímu, popřípadě vdovskému důchodu.

- **jednorázové odškodnění pozůstalých**

Smyslem této náhrady je zmírnit sociální dopady, které vznikly nejbližším rodinným příslušníkům ze ztráty blízké osoby. Tato náhrada je poskytována pozůstalému manželovi a každému nezaopatřenému dítěti ve výši nejméně 240 000 Kč a v úhrnné výši nejméně 240 000 Kč rodičům zemřelého zaměstnance, pokud s ním žili ve společné domácnosti.

- **náhradu věcné škody**

Věcná škoda je definována velmi široce, když zahrnuje veškerou škodu, kterou nelze podřadit pod některý z jiných dílčích nároků. Ačkoli se definice věcné škody podle zákoníku práce liší od definice škody na věci podle občanského zákoníku, dospěl Ústavní soud ČR k závěru, že není důvod, aby tyto dva stejné instituty byly posuzovány odlišně. Náhrada věcné škody poskytované pozůstalým se týká pouze škody na věcech, které byly poškozeny nebo zničeny při pracovním úrazu zaměstnance, např. škoda na obuvi, oděvu, zavazadlech, vozidle, mobilním telefonu, hodinkách a dalších věcech, které byly v příčinné souvislosti s pracovním úrazem zničeny nebo poškozeny. Při určování konkrétní výše škody se potom vychází z obecné ceny věci v době poškození s přihlédnutím k běžnému opotřebení.